

За заразните болести и за ваксините срещу тях

Опитите на хората да се предпазят от заразни болести са толкова стари, колкото и самото човечество, съпътствано от най-ранната си история от тежки и смъртоносни епидемии, отнели живота на милиони. Изминали са малко повече от 200 години след като Едуард Дженер поставя началото на успешен контрол на заразните болести чрез ваксините – препарати, които стимулират организма да изработи антитела със същия предпазен ефект, както и образуватите след преболедуване, но с огромното преимущество, че са създадени от ваксината, а не в резултат на сериозна, често тежко протекла инфекция. За тези две столетия в света са постигнати огромни успехи в борбата с редица заболявания като вариола, полиомиелит, жълта треска, дифтерия, тетанус, морбили, паротит, рубеола, коклюш, хепатит В, грип, инфекции, причинени от хемофилус инфлуенце тип В, от пневмококи и др.

Високата профилактична ефективност на имунизационните програми осигури значително намаляване на най-масовите в миналото инфекции до степен редица от тях в много страни вече почти да не се срещат. Колкото по-добре действа една национална програма, толкова по-редки стават заболяванията и това, оказва се, създаде опасност от непредвидим преди години „страничен ефект“, който, за съжаление обаче, може да има лесно предвидими резултати. Хората започнаха да забравят за заразните болести, срещу които се прилагат ефективни ваксини, и което е по-важно, да не правят връзка между липсата на заболявания и постоянно поддържания висок имунизационен обхват. Отслабването на вниманието към имунизациите в резултат от това крие сериозния риск болестите отново да се завърнат и те действително се завръщат, без значение дали става дума за високо-развита или развиваща се страна. Никога не бива да се забравя, че преустановяването на имунизациите ще бъде безопасно само когато дадена инфекция бъде ликвидирана навсякъде по света (което при някои от заболяванията изобщо не може да стане), а дотогава за всеки, който не е имунизиран, рискът да се зарази и да заболее остава реален.

Хората трябва да знаят, че не съществува друг, по-сигурен начин за предпазване от заразните болести. Иммунитет към техните причинители може да се създаде или след преболедуване, или чрез ваксина –

друга възможност няма. Цената на „естествената“ инфекция обаче може да бъде много висока – от тежко боледуване, съпроводено с различни усложнения, до инвалидизиране за цял живот и дори смърт. Благодарение на ваксините много от тези страдания са спестени на човечеството и животът на милиони деца е спасен. От тази гледна точка ваксините безспорно са най-блестящото постижение на медицината до настоящия момент. Няма друг аналогичен пример за подобен ефект върху цялото човечество, който да е достигнат посредством създаването на нови препарати или чрез въвеждането на нови превантивни мерки. Масовата имунизация на децата по света осигури рязко намаляване на броя на заболялите от редица инфекции; вариолата беше ликвидирана, а полиомиелитът е в крайна фаза на ликвидиране. Непосредственият здравен и демографски резултат от това е запазване на живота на цели поколения и нарастване на населението на света.

В нашата страна ваксинапрофилактиката има сериозни традиции и отлични резултати, които могат да бъдат запазени при условие, че всички – и медицинската, и широката общественост, останат последователни в отношението си към имунизациите. Включените в имунизационния календар заболявания се контролират успешно, но този резултат е в пряка зависимост от стриктното му спазване и това продължава да бъде приоритетна задача за всеки лекар. Все по-голямо значение придобива и диалогът с родителите, на които лекарят трябва да обясни смисъла и ползата от всяка конкретна имунизация и значението тя да бъде приложена навреме.

Обществото трябва да бъде информирано, че с изключение на вариолата, всички останали заболявания все още съществуват и ако в ежедневието си не се сблъскваме с тях, това се дължи единствено на дългогодишните усилия децата у нас да получават в срок необходимите ваксини. Пропуски в това отношение не бива да бъдат допускани нито от страна на лекарите, нито от страна на родителите, защото от това страдат най-невинните – децата, които не са в състояние сами да защитят правото си на здраве и нормален живот. Задължително условие за успех в борбата със заразните болести е постоянството в изпълнението на имунизационните програми, защото положителният ефект от тях се получава бавно, но може бързо да бъде изгубен и примерите в това отношение са много.

Проф. Мира Кожухарова

Национален консултант по епидемиология